

29 april 2020

De FNLI dankt de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat voor de gelegenheid om middels dit position paper, extra informatie te kunnen leveren over de SDE++ en de manier waarop dit voorstel uitpakt voor de levensmiddelenindustrie. We gaan specifiek in op de voor onze industrie meest relevante vragen die u heeft gesteld.

Op welke manier kan de SDE++ het beste worden ingericht?

De FNLI is verheugd te zien dat de SDE++ het mogelijk maakt om niet alleen hernieuwbare energie te subsidiëren, maar ook emissie reducerende technieken. Die verbreding is een stap voorwaarts, omdat deze bedrijven ondersteunt bij het behalen van de reductiedoelstelling van 49% in 2030.

Op dit moment komt de levensmiddelenindustrie echter nauwelijks in aanmerking voor de SDE++ subsidies. In de SDE++ zijn namelijk slechts een beperkt aantal technieken opgenomen die voor onze sector relevant zijn. Maar dat is niet voldoende om de benodigde verduurzamingslag te maken. Dat betekent dat een verbreding van het aantal technieken dringend nodig is.

Leidend criterium voor de toekenning van SDE++ subsidies is op dit moment de hoeveelheid gereduceerde CO₂ per euro. Een begrijpelijk criterium, maar dit zorgt er ook voor dat:

- De productiefaciliteiten die vooropliepen en inmiddels al veel verduurzaamd hebben doordat zij zijn overgestapt op schonere energievormen als elektriciteit, nu minder snel in aanmerking komen voor subsidies;
- Schaalgrootte een enorme rol speelt terwijl de levensmiddelenindustrie zich juist kenmerkt door relatief kleine uitstoters; en
- De huidige inrichting van de SDE++ geen rekening houdt met de noodzakelijke aanpassingen die gelden voor de gehele fabriek en effect hebben op meerdere productieprocessen (in plaats van slechts één installatie).

Gevraagd wordt om een additioneel instrumentarium ten behoeve van het stimuleren van proces efficiency. De minister schrijft op 17 februari¹ dat proces efficiency als “niet passend” wordt gezien omdat er geen sluitend systeem zou zijn om vermeden energieverbruik te meten en daar eenduidig een CO₂-reductie aan te koppelen. Hij wil bezien of er een ander instrumentarium geschikt is en daarover zijn de eerste gesprekken met het bedrijfsleven gestart. Een CAPEX subsidie² zou onze voorkeur hebben, waarbij middels monitoring (voor- en na de aanpassingen) de behaalde CO₂-reductie aangetoond kan worden.

Welke voor- en nadelen zitten er aan de voorgelegde uitwerking?

De OPEX-inrichting van de SDE++ is begrijpelijk, maar creëert een aantal secundaire effecten die de toegang tot deze subsidieregelingen heel moeilijk maakt voor bedrijven in de levensmiddelenindustrie:

¹ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Kamerbrief over voortgang SDE++ en [eerste openstelling SDE++ 2020](#). 17 februari 2020.

² Capital Expenditures (CAPEX) staat voor de kosten voor ontwikkeling of levering van niet-verbruikbare onderdelen van een product of systeem (investering). Operating Expenditures (OPEX) daarentegen, zijn de terugkerende kosten voor een product, systeem of onderneming.

1. De SDE++ bevat te weinig technieken voor de levensmiddelenindustrie: De SDE++ voegt een aantal nieuwe technieken toe, zoals elektrische boilers, warmtepompen en warmtenetten. Technologisch gezien zou een bredere toepassing van elektrische boilers gericht op flexibele inzet een enorme bijdrage kunnen leveren. Belemmeringen zitten hem echter in de prijs van elektriciteit ten opzichte van gas, en de beschikbaarheid van groene elektriciteit. Andere technieken zoals onder andere membraamtechnieken en sorptiedrogen zijn interessant voor bedrijven in de levensmiddelenindustrie, maar komen momenteel niet voor de SDE++ in aanmerking.
2. De SDE++ is uitsluitend gericht op bedrijven met een volcontinu proces: Veel bedrijven in de levensmiddelen draaien niet 24/7. Bij de berekening van de basisbedragen van de SDE++ staat het aantal draaiuren bijna altijd op 8.000 uur. Binnen de FNLI is 5.000 draaiuren juist gangbaar en bij de campagnebedrijven³ is dat zelfs nog minder, 3.000 uur. Indien basisbedragen enkel op 8.000 uur berekend worden dan krijgen de bedrijven die minder draaiuren hebben, een beperkter deel van hun onrendabele top vergoed. Beter zou zijn de calculaties flexibel in te richten. Minder draaiuren leidt tot hogere basisbedragen, verderop in de rij van het tendersysteem, maar wel afdoende ondersteuning voor de onrendabele top.
3. CCS neemt een belangrijke positie in als techniek binnen de SDE++: Los van de discussie over de duurzaamheid van deze techniek, wil de FNLI opmerken dat ook met een cap van 7,2Mton voor de industrie, het industriële SDE++ budget volledig door CCS opgeslokt kan worden (7,2Mton CO₂ * 80€ = € 560mln kasuitgaven > cap voor industrie-CO₂!). We pleiten dan ook voor een plafond dat nooit meer dan 50% van het beschikbare geaccumuleerde budget naar CCS mag gaan.

Hoe kan het huidige kabinetsvoorstel voor de SDE++ verder verbeterd worden?

In aanvulling op de drie bovengenoemde punten, zou het huidige SDE++ voorstel verder verbeterd kunnen worden door:

- Er zorg voor te dragen dat ook voorlopers (met dus een relatief lagere CO₂-emissie als uitgangspunt) worden gestimuleerd om verder te innoveren. In de afgelopen jaren hebben veel levensmiddelenfabrikanten reeds stappen gezet om te verduurzamen. Zij maken al gebruik van schonere vormen van energie zoals elektriciteit. De huidige inrichting van de SDE++ zorgt ervoor dat bedrijven die momenteel veel meer vervuilen beloond worden voor hun reducties, terwijl de voorlopers in de levensmiddelenindustrie minder snel in aanmerking komen voor subsidies.
- Verbreiding van de uitzonderingspositie m.b.t. vergunningen: Er komt een uitzonderingspositie voor CCS m.b.t. vergunningen. Waarom wordt deze uitzondering niet breder toepasbaar? Projecten waar een omgevingsvergunning milieu vereist is kunnen veel tijd in beslag nemen, zeker vanwege de bezwaar en beroep procedures. De levensmiddelenindustrie zou zeer gebaat zijn bij een versnellingshuis-achtige constructie.

Ten slotte kent de levensmiddelenindustrie relatief veel MKB-bedrijven die ook graag hun CO₂-uitstoot willen verminderen, maar daar beperkte of geen financiële middelen voor hebben. Om het MKB ook te ondersteunen bij verdere verduurzaming, zou de overheid bijvoorbeeld tools kunnen ontwikkelen om de energievraag beter in kaart te brengen in de vorm van analyse en advisering. Hoewel dit geen

³ Een voorbeeld van een campagnebedrijf is Suiker Unie waar van suikerbieten suiker wordt gemaakt in de periode van september tot en met januari.

subsidiering van onrendabele top van technieken betreft, is het wel een voorbeeld van een andere wijze van subsidiëren die kan helpen in de transitie.

Welke spanning zit er tussen de invulling van de SDE++ en andere wet- en regelgeving voortkomend uit het Klimaatakkoord?

De SDE++ subsidie wordt bekostigd uit de belasting Opslag Duurzame Energie (ODE), waaraan de industrie vanaf 2020 66% bijdraagt. Deze bijdrage komt niet van de industrie in de volle breedte. De ODE wordt enkel geheven op het gebruik van gas en elektriciteit voor energiegebruik. Daarmee ontspringen sommige zware uitstoters de ODE-dans.

Resultante is dat door de verhoging van de ODE in het Belastingplan 2020, sommige FNLI-leden tot vijf keer meer ODE-heffing per ton uitgestoten CO₂ sinds betalen dan een exemplarisch bedrijf uit de Top-12. Bij de begrotingsbehandeling van het Belastingplan 2020 is in de Eerste Kamer een motie⁴ aangenomen waarin de regering werd verzocht in overleg te treden met een aantal bedrijfssectoren, waaronder de voedselverwerkende industrie, en te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de extreme lastenstijging door de invoering van de ODE-heffing te verminderen.

In de beantwoording van de vragen over het Noodpakket banen en economie⁵ heeft de minister aangegeven dit onderzoek na afronding, naar de Tweede Kamer te sturen. Ook is toegezegd dat de uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen in de besluitvorming over de tarieven voor de ODE in 2021. Het is van belang voor de FNLI dat het onderzoek zo ruim mogelijk voor de zomer wordt afgerond en - als de extreme lastenstijging inderdaad wordt vastgesteld - er een evenwichtige verdeling van de ODE komt voor 2020 en 2021.

Net als de ODE 2021, heeft minister Wiebes aangegeven het wetsvoorstel CO₂-heffing industrie op Prinsjesdag 2020 aan de Kamer voor te willen leggen. De internetconsultatie over dit conceptwetsvoorstel is vorige week geopend. De CO₂-heffing is gebaseerd op het EU ETS-systeem. De meeste leden van de FNLI kennen binnen het ETS-systeem geen productbenchmark, maar zijn veroordeeld tot de heatbenchmark. Maar de heatbenchmark stimuleert CO₂-zuinig produceren niet.

Door het gebruik van de heatbenchmark in de Nederlandse CO₂-heffing, worden de FNLI lid bedrijven en andere voorlopers sterk benadeeld ten opzichte van de sectoren die een productbenchmark kennen. Bij gebruik van een heatbenchmark worden namelijk enkel minimale rechten toegekend op het resterend warmtegebruik. Dus hoe meer reductie reeds is gerealiseerd, des te minder rechten resteren. Dit is het verkeerde stuur. Ook hier worden voorlopers dus afgestraft, zij moeten extra kosten maken ten opzichte van hun Europese concurrenten omdat zij minder grote CO₂-reductie stappen zetten (wat dus enkel het geval is omdat zij in het verleden al veel gereduceerd hebben).

Tegen welke onvoorziene obstakels voor de energietransitie kan het huidige kabinetsvoorstel aanlopen?

De FNLI onderschrijft de 49% CO₂-reductie doelstelling uit het Klimaatakkoord volledig. Door de verhoging van de ODE-heffing per 1 januari dit jaar, de gebrekkige toegang tot de SDE++ subsidies en de aangekondigde inrichting van de CO₂-heffing, gaat de levensmiddelenindustrie echter

⁴ Motie-Essers (CDA) c.s. [over de ODE-heffing](#). 35.304, F.

⁵ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Beantwoording Kamervragen over de [incidentele suppletoire EZK-begroting over Noodpakket banen en economie](#). 24 maart 2020.

onevenredig veel betalen ten opzichte van de grote uitstoters in Nederland. In sommige gevallen leiden de ODE en de inrichting van de CO₂-heffing tot een kostenstijging van 300%.

Deze combinatie van fiscale maatregelen en de beperkte toegankelijkheid van subsidies vormen tezamen een serieuze bedreiging voor de levensmiddelenindustrie. Omdat tegenover de extra kosten geen inkomsten staan, neemt de winstgevendheid – en daarmee de investeringsmogelijkheden – sterk af. Lange termijn verduurzaming kan hiermee niet gegarandeerd worden, exact het tegendeel van wat wenselijk is. Bovendien komt het er in onze ogen op neer dat de levensmiddelenindustrie, zijnde de groep van bedrijven die relatief minder CO₂ uitstoten en gebruikmaken van schonere vormen van energie, een onevenredig grote bijdrage leveren aan de opgave van de totale industrie om de klimaatdoelstellingen te behalen.

Ten slotte

De Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI) vertegenwoordigt een cruciale beroepsgroep met medewerkers bij ruim 500 bedrijven en 19 brancheorganisaties in de voedingsmiddelensector. Deze industrie is de grootste maakindustrie in Nederland. Een industrie die in 2019 zorgde voor voldoende en veilig voedsel op dagelijkse basis, 144.000 banen en 4% van het bbp en met een exportwaarde van 39 miljard euro.

De coronacrisis zal nog lange tijd doorwerken in onze samenleving en nopen tot maatregelen om de gezondheid en veiligheid in onze samenlevingen zeker te stellen. Het belang hiervan onderschrijft de voedingsmiddelenindustrie. Tegelijkertijd zullen deze maatregelen ook economische effecten hebben. We bevelen daarom aan om de noodmaatregelen van de overheid ook in deze periode goed af te stemmen op de economische effecten, met een goed oog voor de diep getroffen sectoren zoals de horeca en aanverwante sectoren. Op die manier kan het economische herstel en de werkgelegenheid van de totale keten zo weerbaar mogelijk zijn en kan het belangrijke proces van verduurzaming verder gaan.

Meer informatie

Marian Geluk, Directeur FNLI | mgeluk@fnli.nl

Jeanette van Eijk, Public Affairs Manager | jvaneijk@fnli.nl